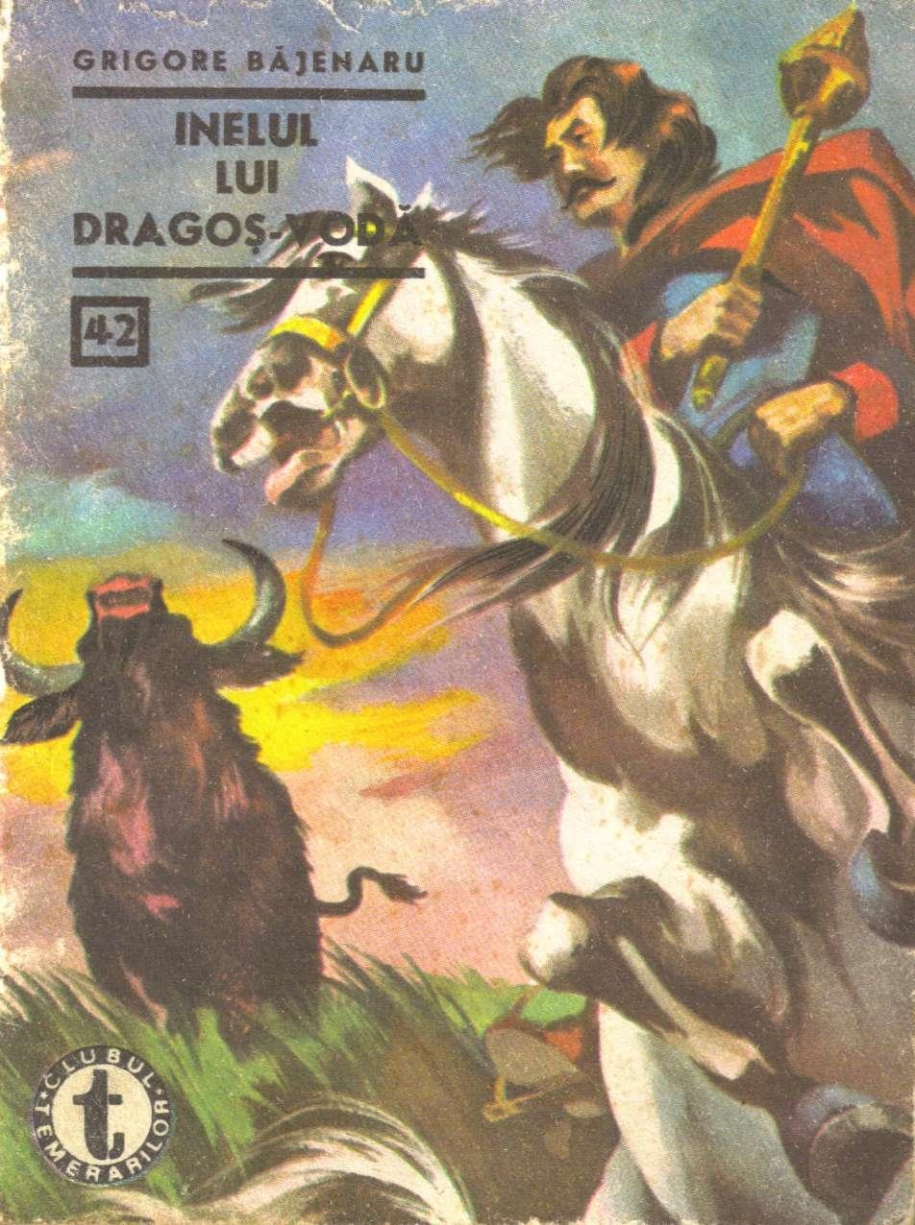
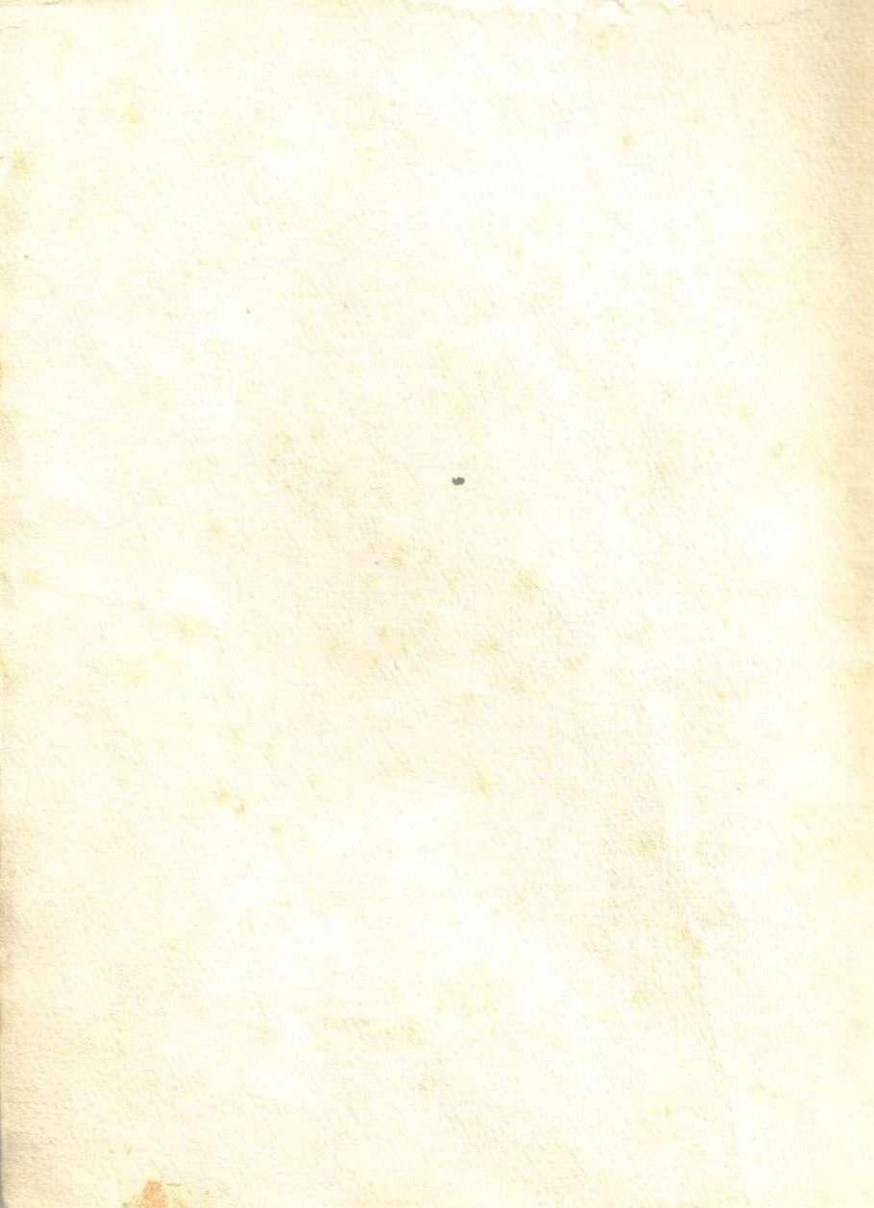

GRIGORE BĂJENARU

INELUL
LUI
DRAGOȘ-VODĂ

42

GRIGORE BĂJENARU

INELUL LUI DRAGOȘ-VODĂ

INELUL LUI DRAGOȘ-VODĂ

INELUL LUI DRAGOȘ-VODĂ

INELUL LUI DRAGOȘ-VODĂ

INELUL LUI DRAGOȘ-VODĂ

I

EDITURA TINERETULUI

Coperta: DUMITRU IONESCU

Motto :

*„Dragoș, mîndru ca un soare,
A plecat la vînătoare !
Ghioaga și săgeata lui
Fac pustiul codrului !”*

(Cîntec popular)

CAPITOLUL I

În care aflăm de unde are voievodul Dragoș din Maramureș un prea frumos inel de aur cu piatră de smaragd, ce oglindește parcă tot verdele pădurilor, și mai cunoaștem și o mică taină de dragoste.

Ospățul era în toi. Mesenii se aflau după sorbirea multor cupe de vin chihlimbării, cînd limba se dezleagă, firea se înveselește și voia bună pune stăpînire pretutindenea.

Măcar că vremea era către sfîrșitul primăverii, nopțile maramureșene se lăsau cu răcoare, și boierul Lațcu ținuse să-și sărbătorească a cincizecea zi de naștere în sala cea mare de stejar a uriașei sale case, ce putea cuprinde peste o sută de oameni.

Bucuria boierului era că de astă dată masa lui fusese cinstită de către voievodul Dragoș al Maramureșului, care venise să ia parte la petrecere cu toată curtea lui de la Cuha.

Aci, la mare preț, se afla carnea de căpriori, mistreți, iepuri și fazani.

Sala avea o intrare largă, cu uși de tisă, înnegrite cu fum și bătute în fier, și două ieșiri în părți. În fund, perețele era întreg. Acolo, boierul Lațcu îl poftise pe voievodul Dragoș să se așeze, iar el pornise către celălalt capăt. Dar Dragoș îl chemase înapoi și-i spusese, zîmbind, cu prietenie :

— Locul de cinste nu poate fi decît la unul din capetele mesei. Se cuvine, dar, a-l împărți împreună ! Rogu-te, deci, a sta în dreapta mea... Și dă poruncă să se înceapă ospățul !

Lațcu își plecă fruntea în semn de încuviințare. Dragoș ridică de pe masă cupa ce-i fusese umplută cu vin și grăi :

— Doresc să închin această cea dintîi cupă în sănătatea domniei tale, boier Lațcule, preaiubitul meu prieten și drag mie ca un frate bun și credincios. Să trăiești sănătos încă pe atît... și să te sărbătorim toți cei de la această cinstită masă, cînd vei împlini veacul. De asemenea, îi urez multă sănătate și ales noroc preafrumoasei domniei tale fiice Dana, precum și un soț vrednic de ea, și îmi arăt aci dorința de a-mi fi cît mai curînd cinstită fină de cununie !

Urale puternice se ridicară în aer și toți mesenii își ciocniră cupele cu bucurie.

Dana, fiica boierului Lațcu, era vestită pentru frumusețea, bunătatea și hărnicia ei nu numai în ținutul Maramureșului, ci în tot Ardealul și în Țara Ungurească.

Răspunse Lațcu, îmbujorat de plăcere :

— Am să-i spun, măria ta, și are să fie aceasta cea mai mare bucurie a ei. Și eu îți aduc marea mea mulțămită pentru aleasa cinste ce o arăți casei mele. Bine știi atât măria ta, cât și prietenii și oaspeții noștri, că alt bun pe lume eu nu am decît pe această copilă, care n-a avut parte de mamă, din clipa în care s-a născut chiar. Să-i dea Dumnezeu norocul ce i-l dorim cu toți.

La aceste vorbe, unul dintre oaspeții ce se afla la marginea mesei dinspre intrare tresări dureros și dădu repede peste cap cupa ce abia îi fusese umplută, de parcă ar fi vroit să se amețească mai repede, ca să-și uite gândurile ce-l frământau. Era un bărbat tânăr, subțire, dar bine făcut la trup, cu părul castaniu și ochii căprui. Purta straie verzi de vînător, încinse cu un cordon lat de piele neagră, bătut în nasturi de argint ; și avea în stînga un junghi cu mîner de corn de cerb și teacă de piele scorțoasă.

— Ce e, Radule, cu tine, ce te-a neliniștit ? îl auzi acesta pe tovarășul său de masă din stînga.

Tînărul vînător se uită la el, zîmbi îndurerat și nu-i

răspunse. Apoi își îndreptă privirea spre capul mesei, unde voievodul Dragoș vorbea cu boierul Lațcu.

Semănau într-atîta acești doi bărbați, de-ai fi spus că sînt frați gemeni. Aceeași statură înaltă, aceeași privire semeață, plină de îndrăzneală, același păr negru, desfăcut în cărare la mijloc și revărsat în plete pe umerii lor lați.

O singură deosebire, la înfățișare : Dragoș își rădea barba și purta mustăți lungi și întoarse în sus, iar boierul Lațcu purta barbă mare, bogată. Și o singură deosebire la firea acestor doi bărbați : Dragoș era de o mare bunătate, pe cînd boierul Lațcu era aspru, neîndurat.

Și Radu Bradu îi iubea pe amîndoi deopotrivă, cu toate că Lațcu, căpetenia sa de oaste, îl înfruntase cu răutate în multe împrejurări și se purta cu el, după cum îi veneau toanele.

— Pe Dragoș-Vodă — oftă Radu — îl iubesc din suflet ca pe domnul meu... pentru neasemuita lui vitejie și bunătate ; iar pe boierul Lațcu îl iubesc fără de voia mea... numai pentru că e tatăl Danei.

Boierul Lațcu se înveselise la această îmbelșugată masă, cum de mult nu mai fusese. Și privind la mîna stîngă a lui Dragoș-Vodă nu se mai sătura uitîndu-se la inelul ce-l purta acesta pe degetul mijlociu : un inel

lat de aur, cu o gheară, în care era prins un smaragd mare cît un ou de vrabie.

Dragoș-Vodă îi prinse privirea și îi făcu întrebare cu ochii, la care Lațcu îndrăzni a spune :

— Slăvite doamne, de cînd te cunosc, te știu cu acest frumos și neprețuit inel pe deget. De multe ori m-am gîndit, dar n-am cutezat a te întreba care-i povestea lui, că astfel de lucruri la oamenii noștri n-am văzut și nici chiar maiestatea sa Ludovic al Ungariei nu are asemenea sculă de preț. S-ar părea că tot verdele codrilor noștri se oglindește-n această minunată piatră !

— O, prietene Lațcule, nici nu poate avea nimeni — răspunse Dragoș, întrucît acest odor de pe degetul meu a fost al unui mare împărat și e vechi de peste un veac și jumătate.

La auzul unor asemenea vorbe, o tăcere adîncă se așternu în încăpere. Dragoș continuă :

— El a fost al lui Ioniță Assan, țarul românilor și al bulgarilor, și i-a fost dăruit de Papa Inochentie al treilea, împreună cu schiptrul și coroana de împărat. Și după împăratul Ioniță l-au purtat toți urmașii săi, pînă a ajuns la bunica mea, fiica lui Căliman al doilea, cel din urmă împărat din neamul Asăneștilor.

Bunica i-a dăruit inelul singurului ei vlăstar, Bogdan, tatăl meu, care, la rîndul său, mi l-a lăsat mie cînd am împlinit douăzeci și unu de ani !

— Intru mulți și mulți ani să trăiești și să-l porți, măria ta ! izbucniră mesenii, ridicându-se în picioare și ciocnindu-și cupele cu veselie.

★

Petrecerea se spărsese despre ziuă și oaspeții porniseră către casele lor veseli, zgomotoși și cam pe două cărări.

La casa boierului Lațcu rămăseseră numai oamenii săi de curte și slujitorii. Cocoșii cântau pe întrecute, vestind revărsatul zorilor, și o geană de lumină se arată subțire, strecurându-se printre brazii înalți și negri-verzui ce străjuiau curtea. În pridvorul casei mai stăruiau încă două umbre, care parcă nu avuseseră vreme să isprăvească o vorbă începută.

— Niciodată nu l-am văzut pe boierul Lațcu atât de vesel ca în noaptea asta ! spuse Costea lui Radu.

Tînărul vînător răspunse oftînd din adînc :

— Am băgat și eu de seamă ! Să fie oare că voievodul Dragoș a luat parte la petrecerea lui ?

— Și asta, dar bănuiesc că bucuria cea mai mare a lui Lațcu e făgăduiala lui Dragoș că-i va cununa fata.

La auzul acestor vorbe, Radu tresări dureros și tremur de neliniște îl cuprinse.

— Dar ce-i cu tine ?! se miră Costea. Tremuri ?

— Mă cam luă cu frig. Așa-s diminețile de mai ; răcoroase !

CAPITOLUL II

Se povestește despre două mari vînători ale lui
Dragoș-Vodă și-ale însoțitorilor săi

Vara trecuse în liniște, ca niciodată de mulți și mulți ani, iar toamna acestui din urmă an, 1359, se vedea bogată în roade și blîndă. Salcîmii și castanii înfloriseră a doua oară, semn — spuneau bătrînii — că va fi toamnă lungă și dulce.

Voievodul Dragoș hotărîse în această zi de joi vînătoare în părțile de miazăzi ale Maramureșului. Sălbăticiunile pădurilor se înmulțiseră din cale-afară, și oamenii nu mai aveau liniște din pricina lor. Mistreții dădeau buzna prin sate, urșii se îndulciseră la stupi și chiar la mioare ; pînă și iepurii prinseseră inimă vitează și făceau prăpăd în grădinile cu varză.

Oamenii boierului Lațcu se pregăteau zoriți de trei zile, și acum erau gata de plecare către curtea de la Cuha a lui Dragoș-Vodă, unde era poruncită adunarea tuturor vînătorilor maramureșeni.

Caii zvîcneau scurt sub șeile bine strînse și bocăneau cu copitele în pietrele ogrăzii, de săreau scînteii. Nici șoimii nu mai aveau astîmpăr. Măcar că vînătoarea se hotărîse pentru vietăți mari cu blană, boierul Lațcu socotise că nu strică să fie oamenii pregătiți și pentru cele cu pene, mai cu seamă că la iepuri, la iezi și chiar la vulpi și la lupi, șoimii se dovediseră la fel de dibaci vînători.

Aşa că-i spusese din timp lui Radu să se îngrijească de
şoimii lui :

— Bagă de seamă, flăcăule, că, pînă astăzi, măria sa
Dragoş nu ți-a văzut îndemînarea la vînătoarea cu şoimi.
Ştie de la mine că ai fi cel mai priceput vînător şi şoi-
mar... Şi că păsări vînătoare cum sînt cele învăţate de
tine nu se află în tot ţinutul Maramureşului, dar ce zic
eu ? În tot Ardeahul ! Cată a nu mă da de ruşine !

Radu zîmbi cu plăcere, dădu uşor din cap şi răspunse :

— Mărite stăpîne, din partea aceasta nici o grijă. Şoi-
mii noştri sînt aprigi şi abia aşteaptă să-i pornesc. Măria
sa Dragoş va fi mulţămit şi cred că va dori să aibă unul
din aceşti şoimi... Bănuiesc că pe Porumbacu chiar !

— De-l va pohti, îl va avea ! hotărî Laţcu. Vei griji
tu de altul, la fel de bun, în locu-i !

Vorbirea aceasta între cei doi vînători o auzise fără să
vrea Dana, fiica boierului Laţcu. Larma făcută de pre-
gătirile plecării n-o mai lăsase să doarmă de la miezul
noptii. Deschisese larg fereastra şi acum sorbea cu nesat
miresmele venite din depărtare ale florilor de salcîm şi
castan. Cuvintele de laudă rostite de către tată-său lui
Radu îi îmbujoraseră obrajii de plăcere şi un surîs de o
clipă flutură pe buzele ei roşii ca de cireşe.

Simţind că sînt priviţi, Laţcu şi Radu ridicară amîndoi
deodată capetele spre fereastra de sus.

Faţa boierului se înseninase ca de o mare bucurie ; în-
totdeauna cînd îşi privea fata părea alt om, era preschim-
bat cu desăvîrşire.

— Bună dimineăta, fata tatii ! Cum ai dormit ?

— Sărut mîna, tăicuță ! Aproape bine ! nu m-au prea lăsat vînătorii domniei tale !

Radu se înclină și rămase cu capul plecat cîteva clipe. Lațcu își urmă vorba :

— Dar peste cîteva zile, cînd vei avea de gătit fripturi de vînat ales, căpriori, mistreți, sau iepuri, ai să te bucuri, nu ?

— Mai bucuroasă aș fi, taică, să nu te știu în primejdiile ascunse ale vînătoarei. De cîte ori ați plecat la asemenea trebi, v-ați întors mai puțini cu unul sau doi oameni. Și chiar dacă v-ați întors vreodată toți, unul-doi tot erau vătămăți pentru toată viața lor !

— Nu te teme, că nu mă mai avînt eu ca acum douăzeci de ani. Și-apoi... la primejdie îl am pe Radu lingă mine !

— Luați și șomii ?

— Îi luăm pentru orice nevoie !

— Și-ntr-adevăr face șoimul tot ce i se poruncește ?

— Precum ai grăit, fata tatii !

— Așa... I-ați putea trimite la mine pe acela de pe mîna jupînului Radu ?

Boierul Lațcu rîse înveselit și-i grăi, cu mîndrie nestăpînită, tînărului vînător, care încremenise, neștiind ce să facă :

— Radule, arată-i jupîniței Dana de ce sînt în stare șoimii noștri ! Radu se înclină cu adînc respect și, înainte de a-i vorbi șoimului, privi în juru-i, ochi o tufănică

Într-un strat de flori de lîngă el, o rupse grăbit și-i grăi prietenului său înaripat, mîngîindu-l pe cap :

— Porumbacule, puiul meu, ia tufănica... și du-o domniței Dana !

Pasărea, cînd văzu floarea, înțelese, o prinse în cioc și așteptă cuminte ; Radu îi desfăcu lăntugul, întinse mîna către fereastră și strigă :

— Acolo !

Și lăsînd șoimul în voia lui, urmărit cu nesaț de către boierul Lațcu, tînărul își pironi privirile asupra fetei care-și ridicase capul în așteptare. O sorbea din ochi pe această făptură de o rară gingășie și frumusețe. Părul ei negru, cu cărare la mijloc, era împletit în două cozi groase, ce le purta pe spate. Ochii-i umezi, ca de căprioară tînără, străluceau întocmai unor cărbuni abia aprinși ; obrajii erau crini și răsură laolaltă. Subțire, dar bine împlinită, i se părea tînărului cuprins de friguri o zîină desprinsă din poveștile bătrîne.

Din visarea de-o clipă îl trezi șoimul care se ridicase ușor, se roti acum de două ori și porni săgeată către fereastră, așezîndu-se întîi pe pervaz, apoi mai îndrăzneț, chiar pe mîna fetei, înlemnită de uimire.

Fata îi luă floarea cu stînga ; cu dreapta îl mîngîie pe șoim de cîteva ori, spunîndu-i apoi, cu gingășie, în șoaptă :

— Acum întoarce-te la... Radu !

Șoimul zbură lin înapoi și se așază cuminte pe brațul stăpînului său. Acesta îl mîngîie de asemenea și-l sărută

lung, drept mulțămită pentru isprava făcută ; asta de ochii boierului Lațcu, căci sărutul lui era cu gîndul la mîna subțire și albă care se plimbasese asupra isteței păsări.

Tot timpul cît dură această scurtă și neașteptată întîmplare, inima lui Radu bătu mai puternic ca niciodată de cînd se știa pe lume. Nici în cele mai aprige lupte n-o simțise zvîcnindu-i astfel. Numai cei doi tineri pricepuseră că, în aceste două zboruri ale șoimului, se mai petrecuse și altceva ; boierul Lațcu, însă, era atît de bucuros că-și uimise fata, încît nu băgase de seamă nimic.

— Ha, ha ! rîse el înveselit, ai văzut, fata tatii ? Ei, cam tot așa se petrece și la vînătoare, numai că acolo șoimii noștri prind păsări, nu flori. Așa ! Și acum, Radule, scoate cornul și cheamă-i pe toți, ca să pornim spre curtea mării sale Dragoș-Vodă. Aș voi ca eu să ajung cel dintîi, ca-ntotdeauna.

Cînd vînătorii se adunară gata de plecare, Dana pieri din cadrul ferestrei. Un răpăit mărunț de piciorușe repezi se auzi pe scările de lemn ce duceau de la cat înspre încăperile de jos ; fata se ivi în cerdac, de unde coborî grabnic în curte și alergă spre tatăl său, cuibărindu-i-se la piept.

Bătrînul o strînse cu dragoste, o sărută pe frunte și o mîngîie pe păr. Apoi, punînd mîna stîngă pe șa și piciorul în scară, se aburcă pe spatele calului, care și porni de îndată.

— Să ne vedem sănătoși, fata tatei !

— Sărutăm dreapta, tăicuță ! Să veniți sănătoși... cu toții !

Ceata vânătorilor porni, avîndu-l în cap pe boierul Lațcu, care-și înfipsese pintenii în burta calului, grăbindu-l și mai tare. În coada convoiului rămăsese Radu, căruia i se părise că șaua e prea largă și întîrziase cîteva clipe, s-o mai strîngă puțin în chingi.

Apoi, fără să se ajute de mîini, sări și el în șa și, pornind, se răsuci cu totul către cerdac, ridicînd dreapta, spre a-i răspunde domniței Dana, care-și flutura, în semn de bun rămas, mînuța-i albă, ce părea o porumbiță cuprinsă de neliniște.

* *

Dar nici n-apucase Dragoș-Vodă să iasă bine în pridvorul mărețului său palat de la Cuha, spre a-l primi pe boierul Lațcu, că liniștea ce stăpînea văzduhul în acel ceas al dimineții de toamnă fu turburată din depărtare de niște strigăte pline de groază, ce se apropiau din ce în ce :

— Tătarii !... Vin tătarii !

Și, pînă să se dumerească cei de față ce se întîmplase, trei români maramureșeni, cu straiete rupte și afumate și cu pletele în vînt, se năpustiră pe poarta larg deschisă.

— Dar ce-i, oameni buni ? îi întrebă Dragoș-Vodă, liniștiți-vă și graiți !

— Măria ta, despre Siret au dat năvală asupra noastră hoardele dușmane, ne-au spart casele, ne-au răsipit avutul, ...ne-au dat foc și ne-au răpit femeile și copiii. E prăpăd, măria ta, și te rugăm de ajutorare, că noi singuri nu putem face față urgiei.

Voievodul coborî grăbit în mijlocul vînătorilor, care, îndîrjiți, îi așteptau cuvîntul.

— Ziceți că despre Siret au năvălit ? Nu este pentru înfrîngerea oară cînd fac ei asemenea jafuri ! Dar cată să fie aci, la noi, pentru cea din urmă oară. Maiestatea sa Ludovic Angevinul al Ungariei și măria sa Nicolae-Alexandru-Vodă Basarab de la Țara Românească au avut mult de furcă cu ei, pînă să-i pună cu botul pe labe. Să pornim dară... să-i aflăm, să-i spargem și să-i împrăștiem precum vîntul pulberea ; și să-i facem să nu mai calce ținuturile noastre în vecii vecilor. Iată, oameni buni, precum vedeți, noi ne pregătiserăm de vînătoare ! Vom lăsa, însă, fiarele pădurii în liniște și ne vom îndrepta vînătoria către fiarele cele cu două picioare care nu vădesc pic de omenie. Și fi-va aceasta o vînătoare mai mare, mai grozavă și cu mult mai de folos decît cea plănuită dintru început. Să se dea cai și arme acestor oameni ! Purcedeți înapoi de unde ați venit, ridicați-i pe toți cei ce se pot bate și așteptați-ne... că va să mai strîngem și noi oaste... să-i răzvim și să-i alungăm pe vrăjmași pentru totdeauna.

Dar goana după dușmani țină mai mult decît se așteptaseră oștenii maramureșeni. Căci țipenie de cotropi-

tor nu se ivise în calea lor. Urme de-ale jefuitoarelor da, din belșug : case arse, gospodării risipite, foc și pradă pretutindeni. Altminteri, se aflau numai oamenii locurilor, jeluindu-se și arătându-le cu mâinile înnegrite de funinginea pîrjolului încotro fugiseră prădătorii.

Oastea lui Dragoș străbătuse pasul de hotar al Maramureșului și, trecînd prin vad Bistrița, aproape de izvoare, pătrunsese în țara vecină și ea călcată de aceiași vrăjmași.

Din goana mare, în care venise pînă aci, Dragoș își strugi calul și începu să-l poarte la pas. Vederea acestor locuri noi îl fermecase cu totul. Privea plin de încîntare în față și în juru-i și nu se mai sătura. Munții se înălțau semeți ; pe crestele lor, brazii falnici atingeau cu vîrfurile tremurătoare norii alburii ce pluteau pe cerul albastru al domănilor trîmbe ușoare de fum pe întinsul unei ape. La stînga, se auzea clipocind un izvor limpede, ce parcă te îmbia să descaleci și să-ți astîmperi setea în unda lui cum e cleștarul. Printre copacii pădurii erau risipiți mesteceni, care spărgeau întunericul cu argintul coajelor binecuvîntate, asemeni unor uriașe lumînări de ceară albă. Iar păsările se așezau pe cîte o ramură, se legăneau de cîteva ori, și apoi începeau să-și reverse în cîntece tremurate focul bucuriei lor de viață.

— Minunate locuri, spuse Dragoș cu încîntare în glas. Păcat că n-avem răgaz să ne oprim aci mai mult și să ne îndestulăm de vederea lor. Dar la întoarcere...

— Parcă soarele arde mai puternic și aerul e ceva mai dulce ca pe la noi prin Maramureș ! adause boierul Lațcu.

— Toate-ți desfată ochiul și te simți mai bine... îți dă voieșie și putere ! grăi și Sas, fiul voievodului.

— Imi făgăduiesc să mai trec pe aici ! hotări Dragoș. Sînt încredințat că le voi duce dorul ! Și-apoi, în aceste locuri de basm, nu se poate să nu mișune și vînat din belșug.

Și cum localnicii abia puteau să le încropească o biată mămăligă de mei, maramureșenii, pînă să-și arunce ghioagele și să-și destindă arcurile asupra vrăjmașilor, fuseră nevoiți să țintească în viețuitoarele pădurilor din Carpați, ca să-și potolească foamea ce începuse a le da ghes.

Era a treia zi de cînd rătăceau pe urmele dușmanilor, fără să dea ochii decît cu oamenii locurilor.

În inima codrului, pe malurile Bistriței, făcură nou popas. Crengile mai subțiri de la poalele unor paltini falnici se prefăcură îndată în jeratic ; iar sulitezele, în frigărui pentru căpriori, mistreți și cocoși de munte.

Foamea se îmbină cu voia bună și fu repede potolită.

Așteptară numai să treacă soarele de nămiezi și porniră din nou. Dinaintea lor se întindea un podiș verde și neted ca-n palmă, la a cărui margine se vedeau copacii altei păduri, ridicați de un stat de om. Caii, care pînă acum merseseră liniștiți, începură deodată să sforăie cu

teamă și să bată copita pe loc, parcă nemaivoid să înainteze.

Dragoș-Vodă porunci oprire și le grăi fiului său Sas, boierului Lațcu și lui Radu, care-i erau în preajmă :

— Semne bune, prieteni, caii au simțit ceva !

Boierul Lațcu răspunse :

— Or fi simțit cumva lupul ?

— Hm ! zîmbi Dragoș. Mi-i că-s lupi din cei îmbrăcați în cojoace de oaie și fug numai în două picioare... sau în șase !

— Călări, adică ? voi să arate că a înțeles Lațcu.

— Mai așa ! grăi Dragoș. Apoi strigă : Radule !

— Poruncă, măria ta ! dădu răspuns Radu, venind degrabă lângă voievod. Acesta zîmbi și zise :

— Boierul Lațcu dorise să-ți arăți iscusința la vînătoria cu șoimi, dar aceasta nu s-a putut. Rămîne cu alt prilej. Dar domnia sa mi te-a mai lăudat că știi a te bate cu două pale deodată.

— A spus adevărul, mărite doamne !

— De-i așa, unde-ți e a doua pală ?

— La șoldul din dreapta, măria ta. Le trag cruciș pe-amîndouă odată : pala dreaptă, cu stînga, și pe cea stîngă, cu dreapta !

— Aha ! prinse a surîde Dragoș. Cred că a sosit vremea să ne arăți și nouă acest minunat și neprețuit meșteșug al tău !

— Sînt gata, măria ta ! Acest lucru de iscusință l-am deprins din fragedă tinerețe de la un viteaz oștean din

Țara Românească, ce m-a învățat a mînui spada. Că de ni se întîmplă cumva să pierdem în luptă un braț, să ne puteam bate la fel de bine cu celălalt.

— Bună treabă ! rîse de astă dată Dragoș din plin. Și acum, că s-au potolit și caii, iată ce avem de făcut ! Se vede bine că în fața copacilor ce ni se arată în zare e forfotă de oaste. Fără îndoială că aceia sînt vrăjmașii cotropitori care așteaptă să ne prindă la strîmtoare și să ne căsăpească. Nu știu cîți sînt, dar prea mulți nu pot fi ; cunosc aceasta din alte ciocniri cu ei ! Știu de ce sînteți în stare. Dinspre partea vitejiei voastre n-am nici o grijă. Dar, ca izblînda să fie și mai repede de partea noastră, aș vrea să vă dau un sfat !

Și voievodul le spuse celor din jurul său ce avea de spus, cerîndu-le acestora ca, la rîndul lor, să le aducă la cunoștință și celorlalți oșteni.

Apoi Dragoș ridică dreapta și strigă cu-mbărbătare :

— După mine și nu vă lăsați !

Călăreții strînseră caii în pinteni și pomiră în galop spre pădurea ce se vedea la capătul cîmpiei. Covorul de iarbă verde scădea văzînd cu ochii. Oamenii puteau zări acum limpede stejarii falnici și chiar frunzele răsucite de toamnă, cu ghindele uscate sau dezghiocate.

Dar cînd se aflară numai la cîteva prăjini de pădure, ea la un semn tainic, ca și cum s-ar fi înspăimîntat brusc de acei care-i așteptau în fața copacilor sau ascunși printre ei, călărașii români strînseră amarnic frîiele, smucînd zăbalele și deodată făcură calea-ntoarsă.

Și îndată auziră în spatele lor o poruncă în grai străin, strigată cu mare strășnicie :

— După ei, după ei, și unul să nu scape !

Îndată pământul începu să duduie sub copitele vrăjmașe. Goana începu cu o furie nemaipomenită. Oștenii lui Dragoș fugeau de mama focului, iar dușmanii după ei, gata-gata să-i ajungă. Dar iată că — la jumătatea cîmpiei dintre păduri — călărașii fugari se rupseră în două cete : cea dinții cu Dragoș și fiul său Sas, iar cealaltă avîndu-i în frunte pe boierul Lațcu și Radu.

Călăreții se depărtau iute unii de alții, însă toți cu ochii țintă înapoi. Dușmanii, în goana lor nebună, cu gîndul să-i lovească din plin, înaintară ca din praștie în gol ; abia putură să oprească, neștiind încotro s-o apuce ; dar, pînă să se dumerească ce s-a petrecut, se văzură cu groază înconjurați de cele două cete, care se năpustiră asupra lor cu spadele scoase.

Bătălia fu groaznică. Ridicîndu-și calul în două picioare, Dragoș fulgera în dreapta și-n stînga, făcînd prăpăd, și nici o lovitură nu-și greșea ținta.

Voievodul Sas și boierul Lațcu de asemenea își făceau cărări printre vrăjmași, secerîndu-i cu sete.

Cînd, deodată, Dragoș rămase cu spada ridicată, încetînd să mai lovească, pentru o clipă numai ; și izbucni într-un hohot de rîs, care răsună ca un clopot în aerul limpede al zilei de toamnă.

Îl văzuse pe Radu la lucru și nu se mai putuse stăpîni. Intr-adevăr, că și aveai de ce rîde ; boierul Lațcu nu-l

lăudase pe Radu degeaba. Era ceva de-a dreptul uimitor să-l vezi pe tânărul oștean ținându-și calul strâns între genunchi și ridicînd și lăsînd cu o iuțeală de fulger amîndouă spadele deodată pe grumajii aceloră ce i se iveau în cale și care nu se mai ridicau de jos în vecii vecilor.

Dar iată că un tânăr tătar, ce părea a fi o căpetenie, se năpusti cu o furie nemaipomenită asupra boierului Lațcu. Acesta, voind să se ferească, se răsuci atît de tare în șa, încît veni peste cap.

Atunci, armăsarul său Trăsnet, vestit pentru fumusețea și puterea lui, se ridică în două picioare, nechezînd zăpăcit. Dușmanul îi prinse repede frîul și porni în goană cu el.

Pe dată, zece oșteni, în cap cu Radu, făcură roată în jurul lui Lațcu, care se ridică gemînd și înjurînd furios.

— Ia calul meu, stăpîne, și trage-te în poienița asta la adăpost ! îi strigă Radu. Eu mă descurc mai ușor.

★

Indată după sfîrșitul luptei, Dragoș veni să-l cerceteze pe sfetnicul și prietenul său. Lațcu era cu ochii în lacrimi și se căina ca o babă.

— Dar ce-i, boier Lațcule ? Plîngi, oare, sau am vedenii ?! Nu te-am văzut în starea aceasta niciodată !

— Măria ta, oftă Lațcu din adîncul sufletului, mie mi se trage moartea de la calul ăsta. Așa cal nu se găsește în tot Ardealul. Frumos și puternic, negru corb, cu stea albă în frunte și pintenog la picioarele din față. Crescut de

mine de mic și învățat de Radu... Of, of, of, mai bine mă prindeau pe mine dușmanii decît pe el ! Ce mă fac acum fără Trăsnet al meu ?

★

Pușini vrăjmași scăpară cu fuga.

Cînd liniștea se așternu peste cîmpia însîngerată, ca din pămînt se iviră oamenii locurilor și se aruncară la picioarele acelora ce-i scăpaseră de neînduplecării cotropitori.

Cel ce se arăta a fi starostele lor grăi cu lacrimi de bucurie către Dragoș, pe care-l simțise căpetenia oastei :

— Luminate stăpîne, după datină s-ar fi convenit a ne înfățișa mării tale cu pîine și sare. Sare se mai găsește, dar pîinea de-amar de vreme am înlocuit-o cu mămăliga de mei. Iartă-ne dar, și primește numai prinosul recunoștinței noastre. Să trăiești, mărite doamne, întru mulți și mulți ani și oștenii mării tale, de asemenea.

Dragoș, care se odihnea rezemat de un paltin înalt și rămuros, îi grăi, zîmbind :

— Oameni buni, lupta ce-am dat-o a fost aprigă și sîngeroasă. Nu mi-i rușine a spune că sîntem istoviți. După cum vedeți, au pierit mulți vrăjmași, dar au căzut și dintre ai noștri. Rugămîntea mea este acum aceasta : adunați-vă toți cîți sînteți și-ngropați-i pe cei morți... Tătarii, într-o gorgană, cît îi va cuprinde ; iar românii, în gropi... Și nu uitați, spre a-i deosebi, să bateți cîte o cruce făcută

din crengi de copac la căpăٹیiul fiecăruia, și apoi om mai sta de vorbă !

În spatele pădurii, unde se adăpostiseră dușmanii înainte de luptă, se afla un sat mare, după care venea un orașel ridicat pe un loc întins, ce parcă nu se mai sfirșea.

— Cum se numește această frumoasă așezare ? întrebă Dragoș pe oamenii care-l întâmpinaseră.

— După felul locului i s-a zis Cîmpulung, măria ta, că, precum se vede, e într-adevăr o întindere lungă, ce nu mai pare a se sfirși. Aci locuia boierul Bale, cneazul acestui ținut.

— Locuia ziseși ? Și acum de ce nu mai locuiește ? A fugit cumva de teama cotropitorilor ?

— Ba nu, doamne, că nu se află român care să fugă din fața primejdiei, dar a fost răpit acum cinci zile și dus de tătari... spre răscumpărare, după obiceiul lor păcătos !

— Și ceilalți juzi și cnezi ai voștri ?

— Vor fi luptînd și ei în alte părți de țară cu pustiitorii. Că tătarii, preafnalte doamne, năvălesc odată în mai multe părți și cete... și fac prăpăd în mai multe locuri în același timp !

— Iată ce înseamnă a sta răsipiți unii de alții... De-ați fi toți laolaltă să-i înfrunțați, altfel s-ar petrece lucrurile. Dar așa, vrăjmașul vă ia pe fiecare în parte și vă căsăpește și vă pradă cum îi e voia !

Starostele dădu din cap în semn de neputință. Oamenii din jurul său îl îmboldeau a mai grăi ceva :

— Hai, moș Nicoară, spune, spune-i măriei sale păsul nostru cel mare !

Bătrînul privi în ochii lui Dragoș-Vodă, necutezînd a vorbi, deși părea frămîntat de o mare grijă.

— Ei, moș Nicoară, e-așa parcă auzii că te cheamă, ce te-ndeamnă soții dumitale a-mi mai spune ?

— Mărite stăpîne, o groaznică nenorocire s-a abătut de mai bine de-un an asupra acestui ținut mănos și plin de frumusețe al nostru !

— Așa-i, așa-i ! întăriră oamenii cuvîntul bătrînului.

— Te-ascult, grăiește dar !

— Doamne, nu mai putem trăi liniștiți din pricina unui zimbru înfiorător, care ne calcă semănăturile, ne zdrobește orătăniile și pe noi chiar, ne ia în coarne caii, și vitele, și oile ce ies la pășune și trăim cu frica în sîn de răul lui.

— Așa, și ? îl întrebă Dragoș.

— Și oamenii noștri te roagă în genunchi, slăvite doamne, ca, așa după cum ne-ai scăpat de urgia tătărească, să ne izbăvești și de urgia acestei fioroase fiare, care ne face traiul amar și de nesuferit.

— Dară juzii și cnezii voștri nu-s vînători ? Ei nu știu și nu suferă din pricina acestui zimbru ?

— Ba s-au strîns mai mulți laolaltă ca să-l vîneze. Și boierul nostru Balc, cel răpit deunăzi de tătari, și boierul Mirislău din ținutul Vrancei și boierul Cantemir de la Trotuș ; dar zimbrul parcă scoate foc pe nări, s-a năpustit cu coarnele-i de fier în burta calului lui Mirislău,

l-a ridicat cu ușurință ca pe un sac cu tărite și-a dat cu el de pământ, călcându-l apoi în copite. La asemenea nemaipomenită faptă, toți vînătorii s-au risipit care încotro, ca pui de potîrniche.

— Nu s-ar putea spune că au dovedit prea mare îndrăzneală ! rîse Dragoș împreună cu tovarășii săi. După care adăogă : Pesemne că vînătorilor voștri le plac mai mult iepuri și căprioare ; la zimbri și mistreți nu se prea îndeamnă !

— Ba nu, doamne, cată să-și apere semenii moș Nicoară, nu, că vă putem arăta mulți colți de mistreț și multe coarne de cerb, dar acest nemaipomenit zimbru e mare cît trei bivoli la un loc... Și de-ar fi fost zimbroaică, mai du-te vino, poate i-am mai fi venit și noi de hac, dar vezi că e taur...

Oamenii rîseră înveseliți. Dragoș veni mai aproape de moș Nicoară, îi puse dreapta pe umăr a mîngîiere și-i spuse molcom :

— Să cercăm, moșule, cum spuseși dumneata odinioară, a-i veni de hac acestui zimbru fioros. Cînd îi este obiceiul să vă calce lanurile, pe unde trece ...unde se adapă ... unde se adăpostește ? Astea să mi le spui și-apoi ce-o mai fi om vedea !

— Măria ta, zimbrul vine o dată cu revărsatul zorilor să se adape devala, la riul aista, care curge prin fața noastră. Apoi începe să-și facă de cap !

— Așa dară, va să-l așteptăm mîine dis-de-dimineață prin aceste părți, că ziua de astăzi e pe sfîrșite.

— Aşa, mărite doamne !

— Aşa să fie, moş Nicoară ! Du-te şi vesteşte-i pe toţi firtaţii dumitale ca mâine, la al treilea oîntat al cocoşilor, să fie gata cu furci, coase, hîrleţe şi securi, spre a-i aţine calea zimbrului şi a-l goni înspre mine, dincotro va veni el.

Voievodul Dragoş se frămîntă în aşternut toată noaptea. Dormi somn iepuresc, cu grijă. Ştia că tovarăşii săi nu l-ar fi trezit din somn după lupta din ajun, lăsîndu-l pe zimbru în plata Domnului. Dar el le făgăduise oamenilor de la Cîmpulung şi n-ar fi vrut să le înşele nădejdea şi să le zdruncine încrederea în vorbele sale.

Era de mult treaz de-a binelea ; se sculă înaintea tuturor. De altminteri nu l-ar fi mai lăsat liniştit nici scîncetele şi chelălăiturile cîinilor care nu mai aveau astîmpăr şi abia mai puteau fi ţinuţi în lanţ.

Ieşi în curte. Era o dimineaţă răcoroasă de toamnă. Un fior îi seutură trupul vînjos.

Începu să vorbească cu cîinii din ţarcuri, spre a-i mai linişti. Dar, la vorba lui, săriră în picioare toţi oamenii care dormiseră în acea casă prietenoasă şi-l înconjurară de îndată.

— Sunaţi cornul... să se strîngă toţi ! Scoateţi caii din grajduri şi daţi drumul cîinilor ! porunci Dragoş.

Îndată spintecă văzduhul încă întunecat un sunet prelung și tremurat de corn, care stăruia în aerul răcoros câteva clipe. Căii se auziră tropăind și strănutind ; cîinii se împrăștiară în ogradă cu lătrături scurte și începură zhenguiala.

La picioarele lui Dragoș-Vodă se rostogoli deodată, cu scîncituri de bucurie, o blană neagră, pătată cu alb, care începu să bată pămîntul repede, cu o coadă stufoasă.

Domnul întinse mîna s-o mîngîie și strigă :

— Sus, Molda, sus, fetița tatii ! Astăzi o s-avem de lucru din greu !

Căteaua se ridică, întinse capul și primi mîngîierea cu ochii închiși, scheunînd fericită.

Și în cele câteva clipe, cît ținu mîngîierea, Dragoș își aminti cu duioșie ce tovarăș neprețuit de vînătoare îi fusese Molda de-a lungul ultimilor ani.

Se văzu la cea din urmă vînătoare. Săgetase un mistreț, care totuși nu căzuse și venea năprasnic spre el, grohăind înspăimîntător, gata să-l răpună. Dragoș se pregătea să-l înfrunte cu faimoasa lui ghioagă ghintuită, cînd se petrecu un fapt neașteptat. Ca azvîrlită din arc sări Molda înaintea mistrețului descumpănit și-l apucă cu nădejde de rît, înfigîndu-și colții-i ascuțiți și rămî-nînd agățată de botul lui. Fiara se cutremură, se scutură, voind să-și arunce povara, grohăi înfiorată de durere, dar zadarnic, căteaua parcă era lipită.

Dragoș se găsea acum în mare încurcătură ; nu putea să dea cu ghioaga, de teamă să n-o lovească pe Molda.

Își trase repede o săgeată din tolbă, întinse arcul și mistrețul se prăbuși.

— Hai, Molda, hai ! îi grăi Dragoș cu blîndețe.

Cățeaua, plină de înțelegere, linse mîna stăpînului drag, și se îndepărtă cuminte, fugind către ceilalți cîini, care tocmai erau scoși din curte, în poiana vecină.

Dar, o dată cu țărani cîmpulungeni, iată că se iviră și cei din ținuturile Vrancei și al Trotușului, în frunte cu juzii și cnezii lor, care se grăbiseră a-l cunoaște pe strașnicul bărbat ce zdrobise și alungase cotropitorii și se pregătea acum să-nfrunte zimbrul, care nu putuse fi răpus de nimeni.

O mare uimire era zugrăvită pe fețele lor bărboase, dar cînd văzură statura falnică a bărbatului mîndru, ce le ieșise zîmbind în întîmpinare, clătinară din cap, în semn că totuși acesta ar putea face și-o asemenea minune.

— Măria-ta — grăi cneazul Mirislău — noi am venit a-ți face rugarea să nu cutezi a da ochii cu năprasnicul zimbru, care sîntem încredințați că-i o necruțătoare fiară de diavol zămislită !

— Precum se vede v-a înspăimîntat foarte ! rise Dragoș.

— Era și firesc ! Zic că veniserăm cu acest gînd, dar văzîndu-te pe măria ta că ești cu adevărat cruce de voinic, și că te poartă și un cal cum altul noi n-am văzut încă, socot că n-ar fi peste putință să ai izbîndă ! Își isprăvi cneazul cuvîntul.

Voievodul Dragoș zîmbi pe sub lunga-i mustață neagră și zise în doi peri :

— Spusu-mi-ai aceste vorbe de-mbărbătare numai așa, de florile mărului, jupîne, spre a-mi face coraj. sau crezi într-adevăr că aş putea răpune fiara ?

Atunci se auziră mai multe glasuri :

— Ba, doamne, sîntem încredințați pe deplin că încercarea măriei tale cu izbîndă va fi încununată !

Erau ceilalți veniți să-l vadă pe Dragoș.

Dar iată că vorba lor fu întreruptă de către moș Nicoară, care sosi năpristan, proțăpindu-se în fața voievodului din Maramureș :

— Măria ta, e timpul de plecare ! Nu peste multă vreme se arată zimbrul la apă. Haidam !

— Să mergem, moș Nicoară ! încuviință Dragoș.

Ajunseră pe pajiștea verde, prin care curgea repede, ca orice apă de munte, un rîu limpede de i se vedeau pe fund pietrele albe și puii argintii de păstrăvi, jucîndu-se în adîncime.

— Înconjurați pajiștea și ascundeți-vă printre copaci... să nu vă zărească dihania, le spuse Dragoș. Și fiți gata pentru orice împrejurare. Noi ne-aținem aci, către locul unde spune moș Nicoară că se adapă fiara. Ce și cum va fi nu putem ști dinainte, că nu-i cunoaștem apucăturile !

Întunericul se destrămase bine. Zăbranicul nopții se ridicase pe nesimțite și o lumină roșiatică se revărsase peste întreaga poiană.

Atunci dudu din depărtare tropăitul fiarei care îngrozise un ținut întreg. Ai fi zis că se rostogolesc tunete din nori. În poiană nu se vedea nimic. Parcă era pustie.

Zimbrul se ivi dinspre miazănoapte ; dar deodată se opri din mersu-i repede și începu să sforăie și să adulmece pe nările-i mari și tremurătoare.

Cînd îl văzu, măcar că era departe, voievodul Dragoș scoase un ușor șuierat de adîncă uimire. Într-adevăr, că o astfel de fiară măreață nu mai văzuse în toată viața lui de vîntor. Nu mințise moș Nicoară cînd spusese că e cît trei bivoli la un loc. O namilă... un bou uriaș ca din basme, cu o coamă stufoasă, cu coarne mari și răsucite înainte, gata parcă a te străpunge ; cu o coadă groasă cît zece funii împletite la un loc și cu un smoc de păr asemenea celui din coamă. Capul, cît un butoi de mare, iar picioarele, vînjoase și sfîrșite în niște copite puternice, care lăsau urme adînci pe pămîntul călcat.

Zimbrul se opri puțin neliniștit în mijlocul poienii ; adulmecă din nou și-și roti capul cu grijă. Holbă ochii-i mari și roșietici, cu gene lungi, castanii, și dădu un muget înfiorător, la care-i răspunseră trei ecouri, de clocotiră văile. Apoi voi s-o pornească înapoi, dar în aceeași clipă haita de cîini îi ieși în spate, o dată cu viteaza Molda și cu Dragoș, care se depărtase de soții săi ca la două sulițe.

Molda se aruncă asupra copitei de dinapoi a zimbrului și-și înfipse colții-i ascuțiți ca niște cuțitase în glezna lui. Fiara înfuriată mugi din nou și porni năvalnic către

Dragoș, care-i era cel mai aproape, să-l prăpădească. Dar voinicul își înfipse pintenii în burta calului, care se ridică dintr-o dată uriaș în două picioare, înălțându-l pe Dragoș, asemenea zimbrului. Falnicul vînător ridică ghioaga de fier ghintuită, grea ca un mai, și-l pocni cu sete pe zimbru drept între coarne.

Acesta se opri, căzînd pentru o clipă pe picioarele de dinapoi. Dar ca fulgerul se ridică, se întoarse și porni în goană, cătînd scăpare către apa unde obișnuia să se adape.

Molda, săgeată după el, îl ajunse și voi să i se agațe de picioare. Zimbrul, întăritat la culme, se opri, se răsuci, o luă în coarne și-o azvîrli în rîu. Apoi se aruncă și el în apa pe care o trecu ușor dintr-un singur salt.

— Molda, fetița tatii ! strigă Dragoș, înfuriat mai rău decît fiara pe care o urmărea. Aveți grijă de cătea ! țipă el și porni în goană, trecînd rîul.

Calul său îl dusesese ca vîntul după firoasa vietate.

— Acum să te văd, Roibule, fratele meu ! strigă îndrăznețul vînător, și-l bătu cu palma pe gît. Calul porni într-un galop nebun, o luă prin stînga zimbrului, se apropie de el, iar călărețul îl lovi cu ghioaga năprasnic, scurt și îndesat în ceafă, de două ori. Zimbrul căzu din nou pe picioarele de dinapoi. Dragoș îi ieși în față și-l pocni din nou în frunte și peste ochii roșii, bulbucați de furie. De astă dată fiara se prăvăli, dînd un muget înfiorător, așa cum viteazul vînător nu mai auzise pînă atunci.

Sări de pe cal, își trase pala de la brâu, o prinse cu amîndouă mîinile și, ținîndu-i ceafa, îi despică gîtul pe jumătate.

În clipa următoare îi sosiră și tovarășii de vînătoare în cap cu cnezii ținuturilor ce priveau înfiorați, fără să le vină totuși a crede nemaipomenita vitejie a faptei.

— Tăiați-i capul de tot și aduceți-l cu voi ! Restul, la frigare. Molda ?

Veni Radu cu ea în brațe, plîngînd ca un copil.

— Măria ta, a fost greu lovită de fiara năprasnică, n-a mai avut putere să-noate pînă la mal și s-a înecat în rîu.

Dragoș se-ncruntă, o mîngîie pe capul neînsuflețit și își scrișni dinții, spre a-și împiedica lacrimile să-i vină în ochi. Oftă adînc și șopti cu mare durere :

— Cel mai bun, cel mai drag și cel mai credincios prieten al meu.

★

Oștenii tăiară capul zimbrului de tot ; apoi îl puseră în sulite și-l purtară pe sus cu mare greutate, spre a-l vedea toată suflarea și a se liniști pentru totdeauna.

Cînd sulitașii se opriră în cele din urmă în fața lui Dragoș, voievodul grăi :

— Satul acesta al oamenilor care m-au oprit, cerîndu-mi să-i scap de năprasnicul bour, să se numească Boureni.

— Aşa să fie în veci de veci ! spuseră oamenii, zvîrlindu-şi căciulile în sus cu mare bucurie.

Atunci cneazul Mirislău făcu un pas înainte şi, plecîndu-se cu adînc respect, vorbi :

— Îngăduie-ne şi nouă, doamne, să ne rostim cu evlavie şi dragoste o dorinţă !

— O ascultăm, cinstite boierule !

— Iacă, măria ta, care este : văii acesteia dintre Siret şi riul Moldova să i se zică de aci înainte „Cîmpul lui Dragoş“, spre aducere-aminte a măreţei fapte de vitejie a luminăţii tale !

Zîmbind cu plăcere, voievodul se înclină în semn de încuviinţare, iar toţi cei de faţă izbucniră în urale şi strigăte :

— Aşa să fie în veci de veci !

Asemenea însufleţire cinstită, de nimeni poruncită, nu mai văzuse voievodul din Maramureş în viaţa sa. Ridică mîna, spre a-i potoli şi spuse :

— Pregătiţi în luminişul de-acolo cele de trebuinţă pentru a frige bourul şi alte vînaturi. Daţi cep poloboacelor cu vin şi umpleţi bărdacele, spre a cinsti cum se cuvine cele două mari izbînzii ale noastre. Voi veni şi eu cu tovarăşii mei, după ce vom da înapoi pămîntului pe cel mai bun, credincios şi iubit tovarăş al meu de vînătoare. Vroiesc eu însumi să arunc cel dintîi pumn de ţărină în groapa ce-o vom săpa la rădăcina acestui mesteacăn rătăcit printre brazi !

CAPITOLUL III

Spre zări de țară nouă

După ospățul vânătoresc de la marginea cîmpului ce-i purta acum numele, lângă apa Moldovei, cnezii ținuturilor se înfățișară lui Dragoș, și cel mai vîrstnic dintre ei — boierul Cantemir — grăi cu multă dragoste și căldură în glas :

— Mărite doamne și cinstită adunare, măcar că semenii mei m-au ales să ridic cuvîntul, eu la vorbă nu mă prea pricep. Mai ușură mi-e a mînuî spada !

— Totuși, cinstite boierule Cantemir, îl întrerupse Dragoș, zîbind subțire, dacă domnia-ta te pricepi a învîrți pala asemeni cuvîntului, precum ne-ai dat dovada, să știi că ești de toată lauda !

— V-aduc mulțămită pentru bunăvoința ce-mi arătați și mai vîrtos recunoștință din partea oamenilor de baștină ai acestor frumoase ținuturi, pentru vitejeștile fapte ale mării tale și ale oamenilor, în fruntea cărora te afli, stăpîne ! Și spre a nu lungi prea mult vorba, că lucru fără de folos este, te rugăm, mărite doamne, noi cu toți ai noștri, să rămîi aci pentru totdeauna, să ne fii voievod și drept judecător tuturor și să ne aperi țara și mai de parte de cotropirea vrăjmașilor.

Un murmur de încuviințare se ridică din mulțimea care izbucni în urale, de se cutremură văzduhul.

— Uraaa, uraaa, trăiască Dragoș-Vodă, uraaa... !

Dragoș ridică dreapta, cerînd tăcere, spre a putea răspunde :

— Dar eu sînt voievod de Maramureș, ținutul dinspre soare-apune și miazănoapte de această țară !

— Doamne, să nu te superi — vorbi din nou Cante-mir — cunoaștem aceasta prea bine, numai că Maramureșul nu-i nici a zecea parte din pămîntul ce noi ți-l punem la picioare ca să-l stăpînești și să-l ocîrmuiești cu marea vitejie, înțelepciune și vrednicie ce le-ai arătat. Și-acolo îl poți lăsa pe fiul mării tale, Sas-Vodă, sau pe altul din țara Ardealului, c-or fi destui dornici de această aleasă cinste !

După care, zîmbind, bătrînul boier adaogă :

— Și-apoi, slăvite doamne, locuri frumoase și pline de negrăit farmec ca ale noastre, cu ape limpezi, cu văi adînci și răcoroase, cu munți fără genuni, cu pajiști verzi, cu cîmpii mănoase, cu păduri umbroase și vînat din belșug, cu toate aceste minunate daruri aruncate aci cu nemiluita de Dumnezeu la un loc, cu greu să se găsească în alte părți ale lumii ! Așa că întru mulți ani să trăiești și să domnești, măria ta !

Și întorcîndu-se către mulțimea de norod ce aștepta cuvîntul de încuviințare al domnului, ridică brațul în sus și văzduhul clocoti din nou de strigăte puternice.

— Întru mulți ani să domnești, măria ta ! Trăiască Dragoș-Vodă ! Uraaa... !

Voievodul își scoase de pe cap cușma de samur cu

pană verde, își netezi pletele-i negre corb, oftă din adînc și spuse, înfiorat de o dulce bucurie :

— Vă doresc din toată căldura inimii mele să trăiți și voi, dragii mei, și să mă ajutați cu nădejde din toate puterile la greaua sarcină ce mi-ați pus-o astăzi pe umeri !

În dimineața aceea de toamnă întîrziată, măria sa Dragoș-Vodă coborî în încăperea cea mare a casei sale, puțin cam îngîndurat.

Lațcu îl aștepta de multă vreme răbdător, dar parcă puțin îngrijorat că vodă trimisese după el așa de dimineață.

— Să trăiești, măria ta ! îl întîmipnă el cu grabă, înainte ca Dragoș să fi închis ușa.

— Bună dimineața, boier Lațcule ! și, văzînd că bătrînul îi cată întrebător în ochi, adăogă : Iată de ce te-am sculat cu noaptea-n cap. Cată ca astăzi chiar să purcedem la o treabă pe care era bine s-o facem mai de mult !

— Care, măria ta ?

— Să ne aducem din Maramureș aci, cît mai degrabă, pe toți ai noștri și agoniseala noastră. Casele pot rămîne sănătoase — zîmbi vodă — dar ce-i în ele se cade a se afla aci, în țara nouă, cît mai curînd. Vremea e încă frumoasă, într-adevăr, dar de la o zi la alta se poate strica. Vor începe ploile de toamnă, vînturile, și apoi ninsoarea.

Așa că, boier Lațcule, fii bun, rogu-te, și grijește domnia-ta, de aducerea alor noștri și-a celorlalte chiar astăzi !

— Am înțeles, slăvite stăpîne ! Ascult și mă supun !

— Către prînz, te aștept să-mi dai vești de ce-ai făcut !

★

În urma poruncii boierului Lațcu, Radu Bradu și Costea, însoțiți de două pîlcuri de călărași, făceau calea-ntoarsă spre Maramureș, plini de voieșie.

— Bine de tine, Radule — spuse Costea, zîmbind cu înțeles, că-i aduci casa boierului Lațcu !

— Cum așa, că nu prea înțeleg ? !

— Păi eu am marea cinste de a o-nsoți pe doamna lui Dragoș-Vodă și de a-i purta de grijă pe drum, pe cînd tu... ai marea bucurie de a-i ține de urît domniței Dana !

— Ce folos, frate Costeo ? ! O bucurie trecătoare ! Am s-o-nsoțesc pe drum o zi, două... și-apoi ? Însemnat lucru este cine-o va însoți toată viața ! Cine știe cine-i e hărăzit ? Dar mai bine să vorbim despre altceva !

. La întoarcerea în țara de la Siret călătorii avură parte de o zi posomorită. Vremea se stricase dintr-o dată. Vîntul începuse să bată cu asprime dinspre miazănoapte, alungînd norii plumburii, fără să-i risipească.

Cu toată vremea rea, se hotărîse plecarea, de teamă ca nu cumva să se-nrăutățească și mai tare.

În fața convoiului mergeau călări șase oșteni voinici. După ei, trei căruțe pline cu virf, în care se aflau lucrurile boierului Lațcu.

În urma lor venea rădvanul domniței Dana, tras de doi cai albi, puternici, plini de neastîmpăr. În dreapta rădvanului, lângă fereastra deschisă, călărea Radu Bradu, căutînd să-și strunească din timp în timp armăsarul care-și lua avînt, neobișnuit cu mersul domol al trăsorii.

În al doilea convoi, ce venea la o depărtare de vreo sută de pași, se afla avutul lui Dragoș-Vodă și doamna acestuia, însoțită de Costea și slujitorii de casă.

Se înserase și la cea dintîi așezare omenească mai arătoasă se hotărîse popas pentru masă și odihnă, cînd fulgere scurte, ca niște săgeți de foc frînte, spintecară cerul întunecat. Peste cîtăva vreme bubuituri îndepărtate turburară liniștea ce se lăsase peste locuri. De sus se auzi un freamăt ușor ce vestea ploaia ; și deodată se porni o răpăială, de parcă s-ar fi auzit o sută de tobe laolaltă. Și picături mari și grele se revărsară asupra pămîntului, căzînd în bășici plesnitoare.

Caii zvîcniră înfiorați de apa ce-i pișca și porniră mai cu nădejde. Apoi începură să-și scuture coamele, voind parcă să înlătore umezeala ce le venise pe neașteptate !

— Grozavă ploaie ! spuse Dana, scoțînd o clipă capul pe fereastră și retrăgîndu-l repede.

— Domniță Dana, îndrăzni Radu, e bine să închizi ferăstruica pînă trece ploaia. Prea vine năvalnic și s-ar putea să te ude !

— Și-apoi, ce ? se alintă fata.

— Boierul Lațcu mi te-a dat în strașnică pază și doresc să nu ți se întâmple nici o neplăcere.

Radu nu mai auzi zgomotul făcut de fereastra închisă, căci, chiar în aceeași clipă, un trăsnet năprasnic căzu la zece pași de rădvan pe un brad înalt, ce înfrunta cerul. Lumina orbitoare și bubuitul groaznic le luă tuturilor, pentru o clipă, văzul și auzul.

Calul lui Radu, strâns aprig între genunchii călărețului, se opri burse și-și puse capul în piept încordat, așteptînd parcă o nouă dezlănțuire a firii.

Dar caii de la rădvan, înspăimîntați la culme, se ridicară amîndoi deodată în două picioare cu oiște cu tot și-apoi se avîntară în întunericul drumului, cătînd să scape de bradul care, cuprins de flăcări, ardea ca o torță uriașă.

Radu lăsă frîul moale, își înfipse pintenii în burta calului și-l îndemnă :

— Hai, Fulger... după ei !

Calul sforăi supus, îmbucurat că se simte călărit de un stăpîn de nădejde și porni cu așa iuțeală, de vuia aerul în jurul său.

Rădvanul se-ndepărtase binișor. Cu toate umbrele înserării, ochii ageri ai lui Radu îl vedeau totuși și-l urmăreau. Își îndemnă calul cu desnădejde :

— Hai, Fulger, fratele meu, că de nu i-o luăm înainte, e prăpăd !

Caiul, înțelegînd parcă desperarea stăpînului, se încordă din răsputeri și țîșni săgeată, se apropie de rădvan nechezînd, trecu de el și, ca și cum călărețul i-ar fi spus ce are în gînd, porni să alerge alături de ceilalți cai.

Radu, într-o frîntură de clipă, văzu cu groază că pe capra rădvanului nu mai e nimeni. Mînătorul căzuse cine știe unde.

Atunci, cu o iuteală nemaipomenită, tînarul oștean își desprinsese picioarele din scări, se ridică în genunchi pe șa și se aruncă pe spatele celor doi cai, prinzînd hăturile și trăgîndu-le cu îndîrjire, într-un strigăt îngrozitor, de clocotiră văile :

— Ho, zmeilor, ptruuu, voinicilor !

Caii se proptiră în pămînt cu picioarele de dinainte, de parcă s-ar fi aflat pe-un ghețuș, și se opriră loviți în spate de rădvan.

Radu sări jos și deschise în grabă ușa. Cu părul vîlvoi, cu fața ca ceara și cu ochii măriți de groază, mișcîndu-și buzele în neștire și voind să vorbească, fără totuși să poată rosti un cuvînt, măcar, Dana se prăbuși în brațele lui Radu, hohotind de plîns.

★

Cînd porni din nou la drum, rădvanul avea trei cai : lîngă cei doi ai rădvanului fusese legat și Fulger. Iar pe capră se afla acum lîngă Radu, care mîna, domnița Dana,

Degeaba se împotrîvise tînărul oştean şi-i spusese că nu se cuvine ca o fată de mare boier să stea pe capră alături de mînător, zadarnic o rugase să stea în rădvan la adăpost şi să aibă încredere în el, că nu se mai poate întîmpla nimic de aci înainte, că fata îi răspunse cu dîrzenie :

— Dar s-ar fi căzut, jupîn Radule, ca o fată de mare boier să moară din pricina unor cai nărvaşi înăbuşită într-o cutie pe roate ? Şi apoi îmi place pe capră, ca să văd înainte tot ce se-ntîmplă. Şi de va avea cineva ceva de spus, voi răspunde eu, iar domnia ta nu vei fi de nimic învinuit.

Radu ridicase din umeri fără să mai slombească un cuvînt. Dar după muţenia îndelungată ce-o suferise, fata avea acum chef de vorbă. Spuse mai departe, fără să ţină seama de tăcerea flăcăului :

— Să-i dai, rogu-te, din partea mea, calului domniei tale o traistă plină cu ovăz... Sau orz... Ce-i place mai mult ?

— Şi unul... şi altul ! grăi Radu.

— Prea bine ! Cum îl cheamă ?

— Fulger, domniţă Dana !

— Hm, cam ciudat nume pentru un cal... Pesemne că el a atras fulgerul către noi ! glumi fata.

— Da' de unde, rîse flăcăul. Aşa l-a botezat boierul Laţcu... E fratele mai mare al lui Trăsnet !

— Aşa ? Cel pe care l-a răpit tătarii în luptă ?

— Întocmai ! Acela îl întrecea pe Fulger la fugă !

— Ce spui? De-acea e tata atît de nemîngîiat de pierderea lui...

— Ce să-i faci? Aşa e la război... Se pierd ei oamenii, dar un cal?!

— Atunci, ne-am înţeles... Să mă chemi şi pe mine cînd o fi să-i dai ovăzul! Şi să nu care cumva să-i spui tatii de păţania mea, că e în stare să mă ţină închisă-n casă, de teamă să nu mi se mai întîmple ceva!

★

Sfintele sărbători ale Crăciunului îi apucaseră pe toţi românii maramureşeni, oamenii de credinţă ai lui Dragoş-Vodă, în ţară nouă. Şi acum erau hotărîţi toţi să lucreze cu multă rîvnă şi nădejde la grabnica lor gospodărire şi mai virtos însă la aşezarea unor noi temelii pe pămîntul ce-i primise cu atîta dragoste.

Hotărîse dintru început mărirea sa Dragoş-Vodă ca cetatea de scaun a ţării să fie la oraşelul Baia, ce se afla pe malul stîng al rîului Moldova, întrucît era această aşezare mai frumoasă şi mai cuprinsă decît toate celelalte: case mari şi arătoase cu multe caturi, bisericii cu turle semeţe şi strălucitoare, străzi largi şi bine pietruite.

Apoi, Vodă îşi alese dintre boierii vechi ai ţării şi cei noi ai săi sfatul domnesc, şi la cea dintîi a lor adunare se ridică şi grăi adîine mişcat, cu tremur în glas:

— Iubiţi boieri şi buni prieteni, Dumnezeu să ajute noii noastre întocmiri şi să ne ferească de cotropiri, molime, viituri de ape, foc, trăsnet şi cutremur... şi de

toate relele cîte mai sînt pe pămînt. Aceste pline de neasemuit farmec ținuturi, pre cîte am oblicit, au fiecare numiri de sine stătătoare. Așa, am aflat că ele se numesc ; voievodatul Sepenițului, cnezatul Cîmpulungului și al Vrancei, precum și al Dorohoiului și-al Vasluiului, sau al Troțușului și-al Băii, în care ne aflăm noi astăzi, și pe a cărui cetate de seamă am hotărît a fi cetatea de scaun a țării.

Dară iată că această nouă țară nu poartă nici un nume pe dea-ntregul ei. Cată dar a i-l da noi astăzi, acumă chiar ! Și, dacă-mi îngăduiți să-i fiu eu naș, am să mă bucur din inimă.

— Dorința mării tale, doamne — răspunseră toți sfetnicii din divan într-un glas — este poruncă pentru noi toți. Te rugăm dar a ne spune și nouă numele ce i l-ai ales.

— Îndelung am cugetat în fel și chip asupra alegerii acestui nume și am socotit că cel mai nimerit este să-i zicem Moldova, după numele rîului la care am răpus zimbrul !

Atunci, boierii, toți ca la o poruncă neauzită, se ridicară în picioare și strigară cu mare însuflețire :

— Măria ta, într-adevăr acest nume este tare frumos la rostire : Moldova ! Bubuie parcă a luptă și a biruință, de s-ar părea că azvîrli de aici, de pe pămînt, un buzdugan ce se izbește și răsună în bolta cerului. Moldova !

— Ați grăit tare frumos, boieri dumneavoastră, întocmai unor adevărați, vrednici și viteji ostași, precum și

sînteți ! le răspunse Dragoș-Vodă mulțumit. Apoi adăogă : Iar drept stemă a Moldovei am cugetat că nimic nu poate fi mai potrivit decît capul zimbrului !

— Prea bine ai cugetat, măria ta ! grăiră toți boierii. Așa să fie în veci de veci ! Trăiască Dragoș-Vodă !

Domnul se ridică și spuse înfiorat, ca o șoaptă de rugăciune :

— Trăiască Moldova !

În seara aceea se făcu, în casele boierului Cantemir, un ospăț mare, ce ținu pînă la ziuă. Dragoș-Vodă le dăduse a înțelege tuturor că cel dintîi sfetnic al său este boierul Lațcu, care cu toate că se așteptase la această aleasă cînstă din partea domnului, se îmbujorase la obraji ca un prunc proaspăt scăldat, măcar că la vîrsta lui putea fi bunic.

CAPITOLUL IV

Primăvară nouă între două suflete

Peste o săptămînă de la această petrecere sosea Anul Nou. Dragoș-Vodă avusese grijă să-i poștească pe toți sfetnicii, pe boierii ceilalți ai țării, precum și pe toți oamenii săi de credință, la masa de la miezul nopții.

— Doresc — spusese măriia sa — ca cel dintîi An Nou al domniei mele, ce ne soseşte în această ţară nouă, să ne găsească pe toţi laolaltă. De astă dată vor fi alături de noi şi doamnele, jupînesele şi jupîniţele noastre, spre a ne simţi cît mai bine împreună. Apoi, după cel dintîi ceas al anului, ele se vor duce în cămările lor, iar noi vom rămîne în ale noastre singuri, ca să putem glăsui după pofa inimii, fără pricină de oprelişte !

Atunci boierul Laţcu, mîna dreaptă a voievodului, spuse :

— Doamne, jupînul Balc, carele a fost răpit de tătari, încă n-a sosit acasă. Pre cît se arată sêmele, neputînd împlini încă galbenii ce i se cer ca răscumpărare, abia spre sfintele Paşti dacă-i vor da drumul. Mă rog măriei tale : binevoieşte a îngădui să fie chemate la această cinstită masă de Anul Nou şi jupîneasa Neaga şi jupîniţa Bălaşa ale lui Balc, care sărmanele, din pricina pacostei ce s-a abătut asupra lor, stau singure şi oropsite la Cîmpulung.

Dragoş-Vodă îi prinse mîna boierului Laţcu şi-i răspunse bucuros :

— Îţi mulţănesc, Laţcule, că te-ai gîndit la aceasta. E bine să şi faci precum ai spus. Atît pentru cele două femei, cît şi pentru că scumpa ta fiică va avea la masa noastră o aleasă tovarăşie în jupîniţa Bălaşa, care-i este, pre cît am aflat, bună prietenă.

Lațcu clătină din cap cu uimire și grăi :

— Și aceasta o știi, măria ta ?

— Un domn, Lațcule, trebuie să cunoască și să știe totul, chiar și cele ce s-ar părea mărunte și neînsemnate. Mai ales e bine a cunoaște prietenii ce se leagă și se dezleagă ; s-ar putea ca unele să nu fie folositoare țării ; dar nu despre aceasta e vorba acum !

— Atunci, mărite doamne ?

— Atunci, boier Lațcule, fă ce vei crede domnia ta de cuvîntă ca aceste două Bălcițe să fie cu noi la masa din noaptea Anului Nou.

Așa se făcuse că acum boierul Lațcu îngrijea de chemarea de la Cîmpulung a jupînesei Neaga și a jupîniței Bălașa.

Cînd auzise de bunăvoința lui Dragoș-Vodă, Dana izbucnise în țipete de bucurie, bătîndu-și palmuțele și pornind a juca zglobie prin odaie.

— Îți pare bine, fata tatii ? o mai întrebă, de prisos, Lațcu, așa cum mulți, de multe ori, pun întrebări fără de rost, la care răspunsul le e în față.

— Nici nu se putea să-mi faci o bucurie mai mare, tăicuță ! se opri fata din joc, venind să-l îmbrățișeze.

— Toate bune, spuse bătrînul boier, dar întrebarea e acum cine pleacă la Cîmpulung... să le aducă ? Pînă-n Anul Nou mai sînt doar șase zile.

— Tăicuță, grăi fata, vremea e frumoasă, omătul căzut deunăzi s-a așezat în strat subțire și e bătătorit ca-n

palma, tocmai bun pentru sanie. M-aş repezi eu. . . Ta-re-aş dori să fac o preumblare, că de mult n-am mai ieşit din curte !

Laţcu dădu din cap, stînd la îndoială :

— Hm ! De-abia venişi din Maramureş. Şi-apoi, mi-e teamă... Drumul e lung.

— Nu prea lung şi nici prea anevoios... şi e gata făcut de-aci, de la Baia, pînă la Cîmpulung ; au trecut şi trec mereu sînii şi care ; numai neguţătorii de-ar fi şi tot e destul !

— Puica tatii dragă, numai pe tine te am la viaţa mea, şi dacă, Doamne fereşte, s-ar întimpla ceva, mi-aş lua zilele !

— Să meargă încă o sanie cu noi, cu oşteni aleşi pentru vreo primejdie ! Tătarii s-au mai potolit, iar de tîlhari n-am auzit prin părţile acestea.

— Nu de ei mi-e teamă acum, ci să nu se strice vremea la întoarcere şi să nu iasă lupii. Dacă se stîrneşte vreun viscol pe drum, ce vă faceţi ? oftă el. Dar, ca să nu-ţi stric plăcerea, fie ! Am să ţi-l dau să te însoţească pe cel mai destoinic şi mai de credinţă oştean al meu !

— Cine, tăicuţă ? abia îndrăzni să întrebe Dana, cu gura pe jumătate şi tremur în glas.

— Radu Bradu ! răspunse Laţcu.

Şi inima fetei porni a se zbate dureros în pieptu-i gîngaş de fecioară, iar glasul-i amuţi pentru cîteva clipe.

Cerul dinaintea zorilor era ca sticla. Stelele, spuze de aur, licăreau în adîncimea de nepătruns a depărtării, de-ai fi zis că-s niște licurici în întunericul pădurii. Și, printre ele, steaua nunită de țărani „Cățelușa vînătorului“ scînteia întocmai unei nestemate cu focuri roșii, albastre și galbene, de nu ți-ai mai fi luat ochii de la ea, ci ai fi stat s-o privești așa, în neștire. Iar la marginea zării, își arunca lumina rece, fără sclipiri, „Luceafărul de ziuă“, căruia poporul îi spunea „Steaua păstorului“, căci după ea se călăuzeau în drumurile lor păstori.

În curtea boierului Lațcu era de astă dată o forfotă mai mare decît atunci cînd se pregăteau de vînătoare. Acum pornea la drum fiică-sa Dana, la care ținea mai mult decît la ochii din cap.

Fata ceruse să plece două sǎnii ; boierul Lațcu hotărîse trei : în cea dintîi aveau să meargă vînătorii cei mai ageri, gata să întîmpine orice dihanie li s-ar fi ivit în cale, în a două călătorea Dana, iar sania o mîna Radu ; în a treia, încărcată cu sape, hîrlețe, cazmale și topoare, erau patru oșteni de nădejde ai Lațcului.

Totul era gata de plecare ; se mai aștepta cuvîntul de pornire al boierului care zăbovea la vorbă cu Radu.

Dana, îmbrăcată într-o scurteică verde, căptușită cu blană roșiatecă de vulpe și înfolfită cu o broboadă albă

de lînă groasă, se așezase în leagănul săniei și dădea semne de nerăbdare.

La fel de nerăbdători erau și caii, care-și pocneau copitele nou potcovite în ghețușul drumului și sforăiau, aruncînd pe nări aburi ce se ridicau în văzduh ca niște trîmbe de fum.

Deodată, în aerul rece de iarnă, se auzi puternic și limpede glasul grăbit al boierului Lațcu :

— Ah, cum de nu m-am gîndit ? ! Să se ia și patru dulăi și încă trei cai, cite unul legat în spate la fiecare sanie. Nu se știe ce se poate întîmpla. Cîinii, în săni, nu pe jos !

Porunca stăpînului se îndeplini în grabă.

— Și acum — adaoase boierul — drum bun, feții mei, să veniți sănătoși cu toții și Dumnezeu să v-ajute !

Radu sări în sania din mijloc și prinse hățurile cu stînga, iar cu dreapta își scoase cușma neagră de miel nefătat.

Lațcu veni lîngă sanie, mîngîie cu duioșie brațul fetei și, privindu-l țintă pe Radu, îi spuse :

— Mai e nevoie să-ți spun ceva, Radule ?

Flăcăul își puse mîna pe inimă și se plecă dinaintea bătrînului, fără să răspundă nimic. Apoi smuci hățurile, strigînd :

— Dii, zmeii tatii, hai și Doamne-ajută !

Salbele cu zurgălăi de argint, prinse la gîtul cailor, sunară limpede și lin într-un clinchet de veselie și săniile

se pierdură în zarea ce începuse să se roșească, urmate de privirea înlăcrimată a bătrînului boier, care, cu toată tăria lui, își simțea inima strînsă de îndoială.

*

De la Baia porniră în sus, spre miazănoapte, călăuzindu-se după malul stîng al râului Moldova. Cîmpulungul se afla pe malul cel drept al râului ce se vărsa în Moldova, și Radu hotărîse să facă vad tocmai la sosire, unde apa se îngusta, era mai mică, mai bine înghețată și mai ușor de trecut.

Curînd începu să se crape de ziuă, și umbrele nopții fură alungate de săgețile vii de lumină ale soarelui rece de iarnă.

Dana ședea în dreapta lui Radu, care ținea hățurile cu stînga, iar cu dreapta mînuia biciul înflorat. Nu scoatea o vorbă ; îi era parcă teamă că rostirea vreunui cuvînt ar putea să-i destrame fericirea ce i se cuibărise, caldă, în sufletu-i potopit de o năvalnică bucurie.

Radu întoarse capul către ea și spuse cu sfială :

— Iartă-mi întrebarea : ți-e frig cumva, domniță Dana ?

Dana, înfocolită în broboada albă ca zăpada ce-o înconjura, părea un copilăș proaspăt scăldat. Își întoarse și ea ochisorii-i de cărbune, încondeiați de gene negre, și răspunse :

— Nu, jupîn Radule, mă simt cum e mai bine ! Mult mai bine decît în rădvan, întări ea.

Aburii înălțați ușor din gura lor se împletiră în văzduhul înghețat. Radu îndrăzni să mai spună :

— Acum nu, că de-abia am pornit la drum, dar de ți-o fi, te rog să-mi spui, domniță !

— Ții cumva altă broboadă ascunsă-n sanie ? il necăji Dana.

Dar Radu zîmbi, și nu mai răspunse.

Se luminase bine ; drumul era neted și caii mergeau ușor, strănutînd uneori și improșcîndu-i pe cei doi călători cu stropi de spumă albă.

De la un timp, nimeni nu mai scoase o vorbă. Era o liniște apăsătoare și începuse să le fie urît de atîta tăcere. Nu se auzea decît șuieratul tăios al tălpilor ce alunecau pe zăpadă, tropăitul înfundat al copitelor repezite din plin pe zăpada înghețată și clinchetul vesel al clopoțelilor.

Sufletul lui Radu era potopit de o mie de gînduri ; și o mie de întrebări îi fluturau pe buze. Se hotări la una din cele o mie, deschise gura s-o rostească, dar nu ieși decît aburul cald ce se risipi în aerul rece al dimineții.

Și-n sufletul Danei era aceeași frămîntare. Dar se cuvenea oare ca ea, fiica celui mai mare boier al Moldovei, al aceluia ce venea îndată după domnul țării, să stea prea mult de vorbă cu un bărbat care nu era decît oștean al tatălui ei ? Viteaz, puternic, iscusit și blînd într-adevăr, pe cît se părea, acest flăcău, dar totuși un fel de slujitor

al părintelui ei. Că era ținut în cinste și poftit la mesele lor, de-a valma cu oamenii de vază ai țării, era altă socoteală ; însă el tot slujitor se numea că este. Dar vezi că dintre toți ceilalți, boierul Lațcu numai în el avusese încredere să i-o dea în grijă pe fiică-sa. Și ea, cu toate aceste gânduri potrivnice între ele, ce se învălmășau, neliniștind-o, se simțea atrasă de acest flăcău blînd, îi era milă de el, îi făcea plăcere de cîte ori îl vedea, de cîte ori avea prilejul să-i răspundă la bună ziua sau să schimbe o vorbă-două cu el, iar cînd nu-l vedea o zi, era mîniată pe ea însăși că simte nevoie să-l vadă totuși și caută să născocească un prilej pentru aceasta.

Și se hotărî să tacă, prefăcîndu-se că a cuprins-o somnul.

I-a trebuit mult Danei pînă să le înduplece pe cele două femei să primescă a veni la masa de Anul Nou a lui Dragoș-Vodă. Că, ziceau ele, și pe bună dreptate, cum le-ar tihni petrecerea, cînd îl știau pe boierul Balc prins la dușmani și, poate, în primejdie de moarte ? Însă Dana le spusese că nu e bine să-l înfrunte pe mărișorul Dragoș-Vodă, care dă cel dintîi ospăț prietenilor, de cînd e domn în Moldova.

Și-au pornit înapoi, spre Baia, jupîneasa Neaga, luînd și un poloboc mare cu vin rubiniu, despre care se spunea în acele părți de țară că e grozav de bun, făcîndu-te să uiți de toate necazurile numai după două pahare.

Dar iată că, de data aceasta, drumul de la întoarcere nu s-a mai asemănat cu cel de la venire. Și dacă Dana ar fi știut ce-o așteaptă nu s-ar mai fi urnit cu atîta ușurință, ci ar fi făcut Anul Nou și fără de buna sa prietenă Bălașa Balc.

Primejdia s-a ivit numai la un sfert din drum depărtare de Baia. Spre spaima călătorilor, cerul s-a întunecat pe neașteptate cu puțin înainte de amiază. Și deodată s-a pornit o ninsoare cum nimeni dintre ei nu-și amintea să mai fi văzut vreodată : cădeau fulgi mari, groși, de-ai fi zis că cineva din înaltul cerului scutură asupra pămîntului, dintr-un sac uriaș, flori de măr în mănunchiuri. Omătul se așternu gros în cîteva ceasuri și dintr-o dată începu să bată un vînt tăios, spulberînd ninsoarea căzută și făcînd troiene greu de străbătut. O dată cu vîntul, frigul se lăsă mai pătrunzător, începu să înțepe și să taie răsuflarea. De văzut nu se mai vedeau decît perdele de zăpadă, prin care era cu neputință să treci, fără să te înăbuși.

Caii se opriră sforăind, cu teamă. De înaintat nu mai era cu putință. Dana strigă, sugrumată de viscolul necruțător :

— Radule, mă-năbuș !

Flăcăul sări în zăpada înaltă și strigă :

— Dați-vă repede jos, deshămați caii și întoarceți săniile cu talpa dincotro bate vîntul ! Apoi adăpostiți-vă în culcușul acesta. . . pînă trece prăpădul. Caii priponiți-i

cu funii lungi și lăsați-i în voie, că știu ei să se apere singuri. Repede !

O ridică de subsuori pe Dana și-o puse ușor lângă un copac. Le ajută să coboare și pe cele două jupînese Balc, care priveau amuțite de groază. Deshămă în grabă caii și, cu o putere ce nu și-o știuse nici el pînă atunci, răsturnă sania, trîntind-o spre un dîmb din marginea drumului. Apoi o cuibări pe Dana și pe prietenele acesteia, el așezîndu-se mai la o parte și așteptînd dezlănțuirea urgiei cerești.

Tovarășii lor de drum făcură aceleași lucruri — pe cît gîndeau ei — așa, ca să se afle în treabă și să nu spună că n-au întreprins nimic pentru apărare ; dar erau încredințați că nu vor mai apuca Anul Nou.

Așa trecu ca un ceas de vreme, cînd deodată viscolul, ce bătuse neconținut cu aceeași tărie, se potoli ca prin farmec pe neașteptate, tot așa după cum venise.

Ninsoarea contenî, cerul se luminează ușor și călătorii tocmai începuseră să răsufle ușurați, cînd deodată niște urlete îndepărtate le îngheță de-a binelea singele în vine.

— Lupii ! strigară toți cu groază nestăpînită într-un glas.

Caii începură să necheze neliniștiți și să-și umfle nările, iar cei patru cîini se porniră și ei pe urlete prelungi și înfiorătoare.

Radu îi sudui să tacă, și cîinii, înțelegători ai primejdiei de moarte, se potoliră îndată.

— Urletele vin din năpoia noastră ! strigă Radu. Săniile pe tălpi, caii în ham, să pornim cât mai degrabă, că altminteri e mare primejdie și nu știu cum vom scăpa !

Cu o iuțeală, pe care numai teama de moarte o putea da, totul era gata de plecare. Dar de-abia porniseră, că-n capătul drumului, în depărtare, se zăriră zece-douăsprezece luminițe, ce se apropiau cu iuțeală.

Fără să mai țină seama de nimic, Dana îi cuprinsese brațele flăcăului ce mîna sania și-i strigă îngrozită :

— Ce facem, Radule ? Nu ne lăsa !

Îmbărbătat de cuvintele fetei, tînărul oștean răspunse cu tărie :

— Domniță Dana, ai încredere în mine ! Am să încerc tot ce se poate face în asemenea grea împrejurare. Și apoi, cum o mai vrea Dumnezeu. Însă fără jertfă nu se poate, chiar de-ar fi să înfrunt mînia boierului Lațcu !

— Numai la asta să nu te gîndești !

Radu struni o clipă caii și-i făcu loc săniei ce-l urma să treacă înainte. Apoi își luă spada, dădu hăturile Danei, care înțelese, și le primi cu dîrzenie. Se strecură în spatele săniei și, cu o lovitură dibace dată pe dedesubt, tăie beregata calului ce-i urma sania. Acesta se prăbuși fără să icnească măcar. Zăpada se înroși îndată de sîngele ce gîlguia ca dintr-un izvor din gîtul calului rămas fără suflare.

Lupii, care ajunseseră sania, se năpustiră asupra hoitului și începură să rupă înnebuniți de foame, în timp ce

săniile se îndepărtau cu grabă pe drumul ce ducea la cetatea de scaun, Baia.

Se înserase de mult. Boierul Lațcu, care și așa aștepta îngrijorat, cu sufletul la gură, întoarcerea fetei, văzînd viscolul ce se pornise și că nici un semn nu se arăta, înnebuni de-a binelea. Cînd vifornița cumplită era în toi, porunci să-i pună patru dintre cei mai puternici cai la sanie, își luă pe cei mai voinici slujitori, își aruncă șuba pe el și porni în întîmpinarea călătorilor.

Dar abia se îndepărtase de castel, că inima i se umplu de o mare bucurie. Din depărtare auzi sunînd zurgălăii cunoscuți ai săniilor sale.

— Ah, slavă domnului — strigă el — dar hai înainte, dacă tot am pornit!

Însă, pînă să se dezmeticească din bucuria cea mare ce-l coplesise dintr-o dată, încît i se muiaseră picioarele, iată că-i ieșiră în cale săniile îndelung așteptate. La strigătul lui groaznic: „Stați!” caii, fără a mai fi struniți de mînători, cunoscînd glasul stăpînului lor, nechezară prelung și se opriră brusc, bătînd cu copitele zăpada afînată.

Ochii boierului Lațcu cătară setoși sania de la mijloc, din care mîinile vînjoase ale lui Radu, fără a mai ține socoteală de nimic, o ridicară pe Dana ca pe un fulg

și-o aruncară în brațele larg deschise, care se strinseră de mai s-o înăbușească la piept.

— Dana, fata tatii, prin ce ai trecut tu ?

— De nu era jupîn Radu, tăicută, oftă ea adînc, nu ne mai vedeam niciodată, așa, să știi !

Lațcu se opri, încruntîndu-se puțin, dădu din cap și nu răspunse nimic. Apoi se trezi în el simțul de ospitalitate și, lăsînd-o pe fată, alergă la jupîneasa Neaga și jupînița Bălașa și cuprinzîndu-le de mijloc, le împinse spre sania lui.

— Hai, acum pînă acasă vă duc eu !

*

În ciuda iernii grele ce se abătuse asupra Moldovei, primăvara anului 1360 venise timpurie. Un soare neașteptat de puternic topise gheața și zăpada în cîteva zile, și în luna lui Prier verdeața se întinsese în țara întreagă.

În dimineața aceea frumoasă, boierul Lațcu plecase din vreme la palatul lui Dragoș-Vodă, fiind chemat de cu seară la un sfat de taină.

Vremea se încălzise binișor. Albinele cutezaseră să-și părăsească știubeiele și să înceapă colinda.

Dana ieșise în grădină cu un taler plin de răsaduri de flori pe brațe. Și, ca din senin, se ivi lîngă ea Radu, care se înclină, îi luă în grabă talerul din mînă și grăi cu glasul sugrumat :

— Sărutăm dreapta, domniță Dana !

— Bună dimineața, Radule ! De ce ești așa de tulburat ? !

— Nu te-am mai văzut de vreme îndelungată atât de aproape... și doream de mult să te văd și mai ales să-ți vorbesc.

— Iată, ți s-a îndeplinit dorința. Te ascult !

Radu oftă, surîzînd cu sfială, și spuse :

— ...Acum... domnița Dana, că ești gata să mă asculti, nu mai știu ce să-ți spun... Dar toată iarna am stat de vorbă cu domnia ta... în gînd... în ceasurile mele grele de veghe !

— Și-atunci ? întrebă fata cuprinsă de mirare.

— Atunci... îmi dai voie să te-ajut la răsaduri ?

— Asta nu e o treabă pentru un oștean viteaz ca domnia-ta, jupîn Radule, dar dacă vrei... poftim... !

— Mi-ar fi plăcut să sădim împreună un stejar aci, în fundul grădinii... și să-i spunem... „stejarul Danei !“

Pe buzele fetei înflori un suris, ce-i adînci și mai mult cele două gropițe care-i împodobeau obrazii.

— De ce nu „stejarul lui Radu“ ?

— Mai bine... „stejarul Danei și-al lui Radu“. Măcar stejarul să ne lege, îndrăzni flăcăul... dacă altminteri... toate ne stau în cale !

— Ce voiești a spune cu aceasta, jupîn Radule ? se opri fata cuprinsă de o turburare neașteptată !

Dar în aceeași clipă simți că nu sînt singuri, tresări și se-ntoarse repede. Lîngă ei, răsărise ca din pămînt doica.

— Ce e, mamă doico ? întrebă fata nemulțumită.
Nu-mi amintesc să te fi chemat !

— Am crezut că poate ai nevoie cumva de ajutor
la răsaduri ! șopti doica mios.

— La fel a crezut și jupînul Radu... și s-a înșelat.
Pot grădinări și singură !

Și zicînd așa, îi părăsi pe amîndoi, îndreptîndu-se
spre brazdele proaspăt săpate, ce-și așteptau florile.

VOR MAI APARE

ÎN CLUBUL TEMERARILOR

• • • • •
I. M. ȘTEFAN

OMUL
CU O MIE
DE CHIPURI

• • • • •

GH. ILIESCU

CONACUL
SPIONAT

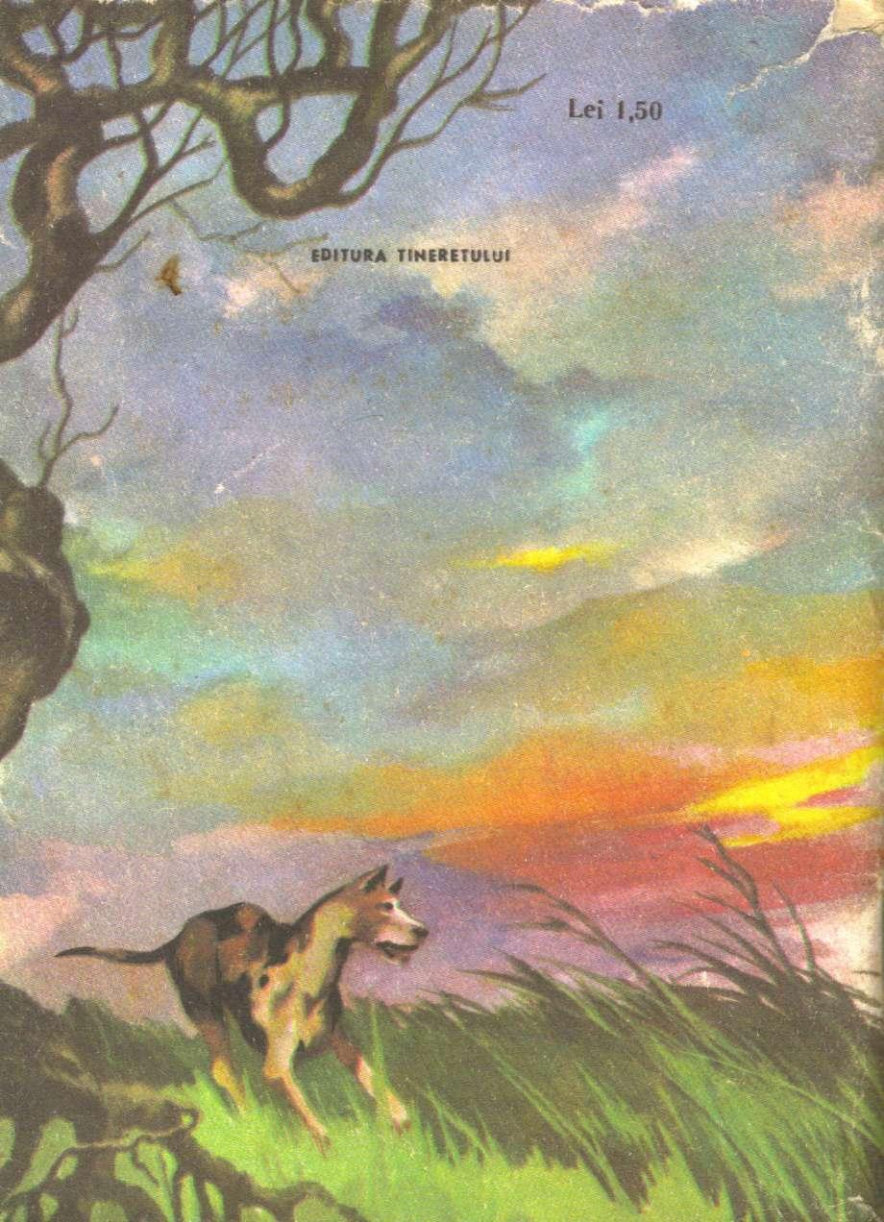
ADA ORLEANU

CAVALERUL
LIBERTĂȚII

Redactor responsabil :
IORDANA URECHE
Tehnoredactor. GABRIELA ILIPOLOS

Dat la cules 02.03.1968. Bun de tipar
13.03.1968. Apărut 1968. Comanda nr. 8823.
Tiraj 134.140. Hirtie ziari de 50 g/m²
700×1000/32. Coli editoriale 1,9. Coli de
tipar 2. A. 31.247. C.Z. pentru bibliotecile
mici 8 R-93

Tiparul executat sub comanda nr. 80 168
la Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”,
Piața Scintei Nr. 1, București — Repu-
blica Socialistă România

The image is a full-page illustration with a dreamlike, abstract quality. In the lower-left foreground, a dog with brown and white patches is depicted in profile, facing right. It appears to be standing on a grassy slope. The background is a vast, colorful sky with horizontal bands of purple, blue, green, yellow, and orange, suggesting a sunset or sunrise. The sky has a textured, painterly appearance. In the upper-left corner, dark, gnarled tree branches hang down into the frame. The overall composition is vertical, and the colors are vibrant and somewhat surreal.

Lei 1,50

EDITURA TINERETULUI